

UYGUR HALK KOŞAKLARI^(*)

Şekür TURAN^(**)

Kazakistan'a yerleşmek zorunda kalan Uygur Türkleri kendi kültürlerini ve folklorlarını muhafaza etmek çabası içindedirler. Bunun için yöneticilerin verdiği mahdut imkânları zorlayarak Uygur Türkçesinde yayın yapmaktadırlar. Bu yayınlardan biri de "Uygur Halk Koşakları" (Uygur Halk Şiiri) isimli eserdir. Bu eserde 60 adet halk şiiri yer almaktadır. Şiirlerin büyük bir kısmı derlenmiş veya eski kitaplardan alınmış şiirler olup, konu itibariyle çeşitlilik arz eder. İçlerinden en ilgi çekici olanları "Kırkbir Yalğan" (Kırkbir Yalan) ile "Elley" (Ninni) koşmalarıdır.

Burada eserin 165. sayfasında yer alan "Elley (Ninni)"den ikisinin aslını ve Türkiye Türkçesine çevrilmiş olanını sunmak istiyorum:

Aslı

Elley-elley cytay men
Sanga tilek tiley men
Sendin umutler kütüp
Sanga behit tiley men
Hayatımda köngül hoşam elley
Kara közüm aklı hoşum elley
Asmandiki ay yoltuzum elley
Sayrap turgas bulbulum elley

Tercümesi

Ninni ninni söyleycyim
Sana dâlekte bulunayım
Senden çok şey ümit edip
Sana baht dileyeyim
Hayatımda gönlümün neş'esi ninni
Kara gözlüm aklım fikrim ninni
Gökteki ay yıldızım ninni
Güzel öten bülbülüm ninni

YOZGATLI NAZİ'DEN İKİ ŞİİR

Hazana uğrattı ömrüm bağı
Esenler hep mihrican mıdır bilmem.
Erittî suz-i gam ciğer yağını,
Yanmadık bir tatlı can mıdır bilmem.

Dilşad idim devran eyledi berbat, —
Kimden şekvâ edem kimden istimdât,
Eyler dil-i şeyda subha deki feryât,
Gözden akan yaş mı, kan mıdır bilmem.

Olmadı müyesser visale ermek,
Nâzî o hakıpayı yare yüz sürmek
Aşık öldürmekle iftihar etmek,
Bir özge şöret mi şan mıdır bilmem.

* * *

Hasretle çektiğim derd ile gamlar
Padişahı hubanıma yazılsun
Nuşetmek halini cam ile semler
Devası ah lokmanıma yazılsun

Hicirin döşüme etti isabet
Cefayı cevrinle ey çeşm-i afet
Bilirim derdime yoktur ifakat
Bir kez halim sultanıma yazılsun

Süzme yâr gözlerin bayıncasına
Can attım ruhların güllüncasına
Gezdiğim ey Nazi mecnuncasına
Serlevha-i divanıma yazılsun

(*) Toplayan: A. Halidun Almata 1977, 192 s.

(**) Kültür ve Turizm Bakanlığı Millî Folklor Araştırma Dairesi Uzmanı.